

המאור והאיים

מסודרים יכולות תמיד לגרום למגיפות של קדחת בגינת או דתית. חוץ מזה דרש דויד בן-גוריון לפני ארבעה חדשים להקדיש את כל הכסף הציוני לרכישת נשק, תחת להביא עולים. רק בקושי שוכנע כי הסיסמה של הצלת יהודי מארוקו דרושה כדי לתת מתח למפעל המגבית.

לכן הציע ג'ורא יוספמל, הגזבר הכפא"י של הסוכנות וכונן עודה בשמי המדיניות הישראלית, לביא לארץ רק 30 אגף יהודי מארוקו. זה הספיק להורים רם למגבית, אבל זה לא הספיק להציל את היהודים, אחרי שנעשה הכל כדי לסכן את מצבם.

יהודי מארוקו דומים עתה לכדור-מישחק, אשר הכל חובטים בו. באמריקה הם משמשים דלק למכונת המגבית, אשר הכנסותיה זורמות לחקציביו (ולשכונתו) של ג'וי אשכול, לא ליהודי מארוקו.

בצרפת הם מהווים סוס לרכיבת-הבתולין של הנשיא הציוני החדש, נחום גולדמן, שאין נותנים לו לעסוק במדיניות בישראל, ושמצא עתה סוף-סוף ענין ציוני מובהק המזכה אותו בפרסומת עולמית ובחשיבות עולמית.

בארץ הם העדה המקופחת ביותר, קרבן למשפטי-קדום כמעט כללי, נושא למאמרי-השמצה גלויים ומוסחים בעתונים מכובדים. במארוקו הם טובלים מצבם הדרוש-משמעי, המחשיד אותם על כל הצדדים, ומפעולותיו של עבד אל-נאצר, המכוונות לא נגדם, אלא נגד ישראל.

וכאילו כל זה אינו מספיק, דרר רשת ממשלת ישראל מן העודה הצעיר והשאר את אביו הנכח במארוקו, להפיקר מאחוריו לחסרי זרים את הזקנים, החולים וחסרי הישע, להשלים עם טרגדיה אנרי שית קורעת-לכבות.

כי זהו תוכנו של המושג „עליה סלקי טיבית“, שהוא הגיוני ויפה, ושוכה לתמיכת כל היהודים התגונים במערכת הארץ ובי משרד הכריאות. אולם זהו הגיון רחוק מאד מתורתו הפשוטה של אותו רב אשר קבע כי אהבת-ישראל מחייבת אפילו למצוץ את המוגלה מפצעו של ילד יהודי.

ל המשחק הזה הוא קצת ציני מדי, קצת מבייש מדי, הוא מוכיח שהמצפון האומני וההגיוני האנושית היסודית ביותר נרדמו זמנית.

יפה מאד שיש בארץ אנשים הרגלים בציונות אכזרית אולם מוטב היה שיתו קצת יותר אכי זריום כלפי עצמם, קצת פחות אכזריים עדי-חשבון הזולת.

על ההנהגה הישראלית והציונית להחליט, באופן דחוף ובצורה שאינה משתמעת לשתי פנים:

או שהיא תחליט להביא לארץ, בלי שום היסוסים נוספים, את כל יהודי צפון-אפריקה, בכל מחיר, אפילו במחיר הידוק אכזרי של החגורה העצמית.

או שהיא תספיק לסדר מסכיבה אשליית ולסכן את שדומם של יהודי מארוקו, תעזור ליהודי מארוקו להשלים עם המשטר הי לאומני החדש במודעתם ותחדד מלהזעיק את העולם והתורם הי ציוני פעמיים ביום. הדרך השלישית היא דרך הנבנות.

אלף חיילים. כיבוש אלג'יר גרר אחריו, בהגיון ברזל, את כיבוש מארוקו וסוגיסייה. אין ספק שרבים מבין יהודי מארוקו וסוגיסייה הבינו את הברירה שעמדה לפניהם, נטו להצטרף לתנועת-השיחרור המקומית. המשטר החדש בשתי המדינות הבטיח להם שוויון-זכויות. שר יהודי צורף לממשלה. **שום נציג ציוני מארוקאי או טוניסאי לא הופיע לקונגרס הציוני ע"י.**

אולם הנאומים בישראל העמידו את היהודים האלה במצב קשה. הם עזרו לשכנע את היסודות הלאומניים במארוקו שאין לס מוך על היהודים. הם עזרו גם לשכנע חלק מן היהודים עצמם שכדאי להם לחתור

להעלות מיד 100 אלף מהם. שאר הנאומים הצטרפו אליו, כדי לא להשאיר בידי איש הפועל-המזרחי את הסיסמה המזועזעת. וזה היה דבר מסוכן מאד. כי הקונגרס היה מבחן נגד גמאל עבד אל-נאצר, והשליט המצרי עקב אחרי הנעשה בו בהתעניינות מובנת. הוא הבין מיד כי הציונים פתחו לפניו חזית חדשה, החזית היחידה בה קל היה לפגוע בהם.

הם הושיטו לו דחי לסטור: החי של יהודי מארוקו. גמאל עבד אל-נאצר הוא האח הגדול של כל לוחמי-השיחרור בצפון-אפריקה. הוא גם גיבורם של המורדים שניצחו במארוקו. הם לא יכלו לעמוד מול בקשתו התקיפה

עם נסע מנהיג לאומי חשוב בקרייזלר שלו לבקר מעברה גידחת. לפתע נתקעו גלגלי המכונית בבוק עמוק. הוא לחץ על דחשת הבנוזין והפעיל את כל כוחות הסוס שלו, אבל המכונית הייתה תקועה.

למולו ראה איש אחד עומד עם שני סוסים ומחייך. הוא קרא לו וביקש ממנו להוציא את המכונית, כטובה פרטית ולמען המולדת. אבל האיש דרש מאה וחמש לירות.

המנהיג כעס גורא, מפני שלא מבקשים כסף כדי לעשות טובה, ולא בשביל זה קיבצנו גלויות ומיוגנו העדות. אבל האיש הסביר לו שרק פעם בשנה מזדמנת לו מכונית תקועה בבוק. או מובן שהמחיר צריך לכסות את כל השנה, כולל מס-הכנסה ויהיבמגן.

לא היתה ברירה. האיש שילם והמכונית יצאה. לבסוף שאל המנהיג: „אבל מה אתה עושה בשאר ימות השנה, כששום מכונית לא נתקעת בבוק?“

האיש רק חיך חיוך מטויים. „בשאר הימים אני שוטף מים כדי שהבוק לא יתיבש“, השיב.

צחק צחק, אבל חצי האמת של מצב יהודי מארוקו כולל בבדיחה יהודית עתיקה זו. ומאחר שבחיים זה לגמרי לא מצחק, אלא להיפך, כדאי לעשות את חשבון-הנפש.

מפעם לפעם שומעים בארץ את הדעה שמעט אנטישמיות בחוף-לארץ, ביחוד בי אמריקה, לא היתה מוזיקה לעם ישראל. אחד מגיבורי ישראל, שהקריב את חייו באחת הפעולות החשובות של השנה האחרונה, הביע פעם באוזני חבריו את הדעה שיש לספח תנועה אנטישמית בארצות-הברית, כדי להזכיר ליהודים שם את מצפונם הלאומי ולהכריח אותם לבוא לישראל.

עד כה היו דעות אלה שייכות ליסודות בלתי-אחראיים. התנועה הציונית, שקמח עז ברכי השואה היהודית, מעולם לא תמכה בהן בגלוי. אולם מדי פעם מתקבל הרעש כי מרוב חרדה לגורלה המופשט של יהדות העולם, היא מתרחפת בקלות-דעת מאחור לגורל היהודים של בשר-ודם.

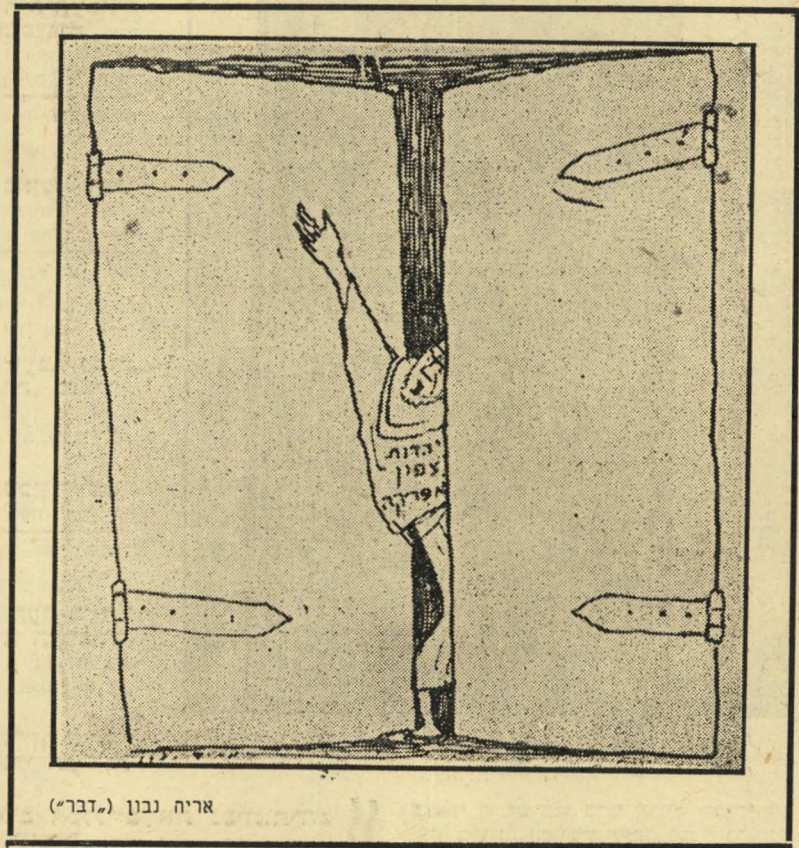
פרשת עלייתם של יהודי מארוקו, שי חררה השבוע לכותרת הראשית, יכולה לשמש לכך דוגמא מדהימה.

ה קונגרס הציוני האחרון הוזמן מיד עם היוזע דבר עיסקת הנשק הצכי של גמאל עבד אל-נאצר. הוא נועד להיות קונגרס-חירום, להזעיק את העולם נגד עבד אל-נאצר ונגד הסכנה המצרית המחודשת.

הקונגרס מלא תפקיד זה, אם כי בהיסח הדעת וללא התלהבות רבה. הוא שפך קר תוני גידופים על הרוזן המצרי התוקפני, העלה את המאבק הישראלי נגד מצרים לדרגת חובה לאומית מספר 1.

לו הסתפק הקונגרס בכך, היה הכל בסדר. אם לא הועלו ההכרזות המדיניות, הרי שבם לא הויק. אם העלו את מתח היהודית, לנשק ואת מתח התרומות למגבית המדינית, בלי ספק סיפקו את-מטרות מזמיניהן.

אולם קונגרס לא הסתפק בזה. שלמה ולמן שרגאי, ראש מחלקת העליה של הסוכנות היהודית, פתח בועקה גדולה למען הצלת יהודי מארוקו. הוא דרש

אריה נבון („דבר“)

על עתידם בארץ לידתם. ובאותו זמן עצמו המריצו הנאומים את עבד אל-נאצר וחסידיו לדרוש את חיסול מוסדות העליה ואת גירוש השליחים הישראלים.

א ותה שעה, עת עורה התנועה הציונית להפוך את חייהם של היהודים בצפון-אפריקה לבלתי-אפשריים, היו מנהיגי אותה תנועה רחוקים עדיין מלקבל בשמחה את רעיון עלייתם לישראל.

הנחזכים ביותר היו אנשי-הפר עדי-המזרחי, כי העולים ממארוקו הם רתיים, מהווים על כן חיד מילואים אידיאלי למעגלתם.

חוץ מזה שולט הפועל-המזרחי על מחלקת העליה של הסוכנות, וכל הדחבה של פעולות המחלקה היתה מגדילה בהכרח גם את מספר הגויבים השמורים לחברי המפלגה בחוף-לארץ.

מפא"י לא התלהבה לגמרי, ומאותן הי סיבות עצמן. לא היה לה חשק להביא לארץ תגבורת למפלגות הדתיות. היא הסכימה לסילון דק וממושפע של עליה, אולם לא לורם חסר-מעצורים, היוצר ביצות חברתיות. ביצות כאלה של עולים בלתי-

להפסיק את העליה, המעבירה מארץ ערבית לישראל צעירים העשויים להתגייס לצה"ל נגד מצרים.

כך חפר קונגרס הציוני באת של נאומים מזכורת ליהודי מארוקו קו.

עם פרוץ מלחמת-השיחרור של עמי צפון-אפריקה עמדה בפני היהודים ברירה תיאורטית ששונה: להצטרף לעמים המורדים ולתנועת-השיחרור שלהם, או להי שוך לגוף זר בארצות אלה.

מבחינה היסטורית, קיים קשר סמלי בין יהודי צפון-אפריקה ושכניהם הערביים. מע- טים יודעים כי הצרפתים פלשו לראשונה לאלג'יריה, באפריל 1830, כתוצאה מסכסוך שנגרם על-ידי שני סוחרים יהודיים מאלג'יר, בצרי ובוסנאק, שסיפקו לממשלת צרפת חיטה מטרקפת.

במשאומתן שנמתח לחיסול סכסוך זה, התרגו שלט של אלג'יר, חוסיין, וחבט בפני הקונסול הצרפתי, דואל, בחובט-זבוכים. כנקמה על חילול כבודם הטילו הצרפתים על העיר מצור שארך שלוש שנים. כאשר זה לא הצליח, שלחו חיל-משלוח בן 37